

Hur finansierar vi framtidens välfärd? – en skattereform för full sysselesättning

Lars Calmfors

Rundabordssamtal Almega

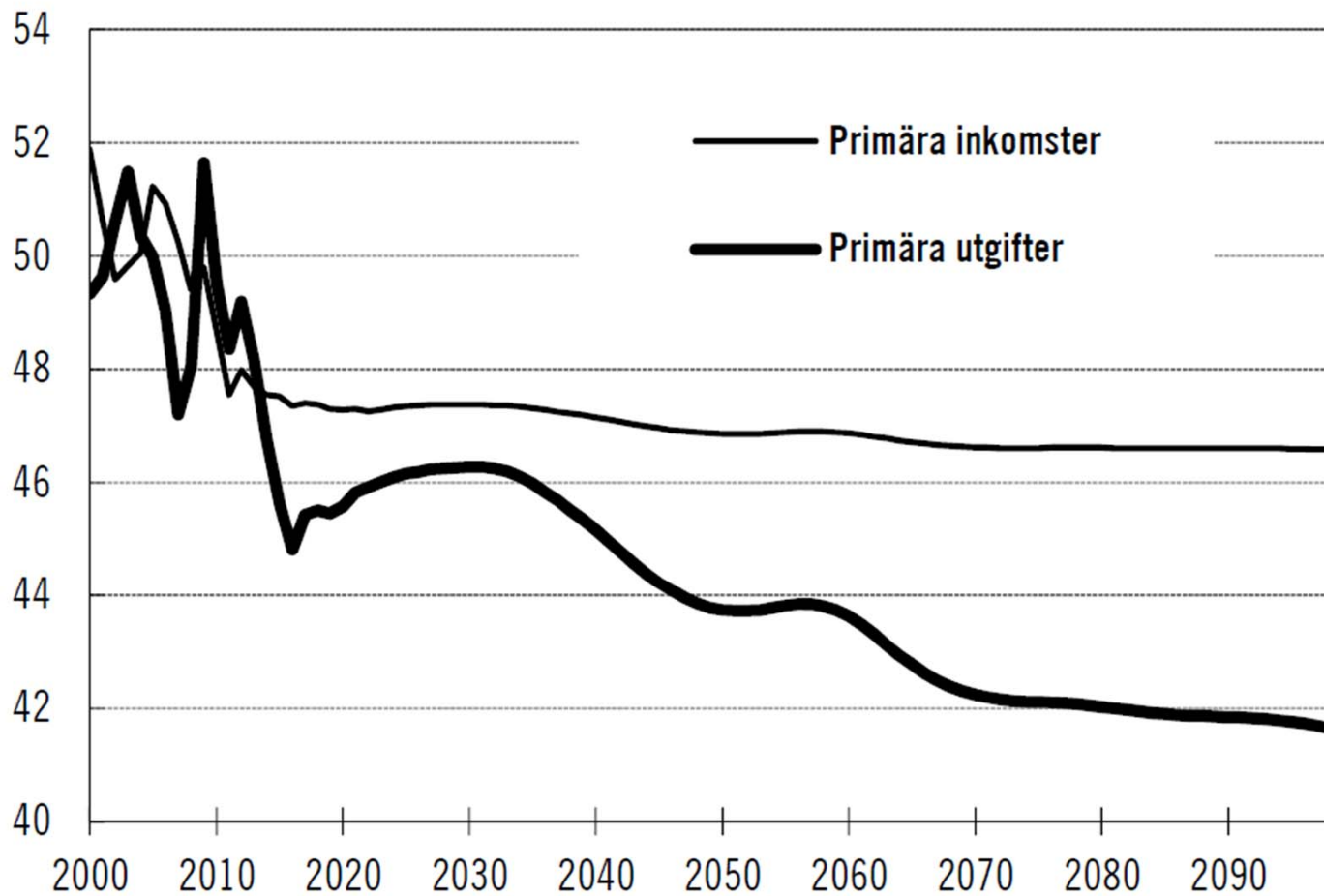
11 april 2013

Har vi ett framtida finansieringsproblem?

- Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet brukar mätas med den s k **S2-indikatoren**
 - den permanenta förbättring av den offentliga sektorns primära finansiella sparande i procent av potentiell BNP som behövs för att den **intertemporala budgetrestriktionen** ska vara uppfylld
 - sektorns finansiella nettoförmögenhet ska vara minst lika stor som det diskonterade nuvärdet av framtida budgetunderskott
- Regeringens grundscenario VÅPen 2012: $S2 = -3,9$
- Men beräkningen bygger på orealistiska antaganden
 - oförändrad standard i offentlig konsumtion
 - pensionerna faller i förhållande till lönerna

Diagram 13.5 Offentliga preliminära inkomster och utgifter 2000–2099

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 13.2 Förändring i S1 och S2 jämfört med grundscenariot.

Procent av BNP

	$\Delta S1$	$\Delta S2$
Försvårad kris med temporära utgiftshöjningar	0,3	0,1
Försvårad kris med permanenta utgiftsökningar	1,0	1,0
Ökad efterfråga på fritid och välfärdstjänster	1,4	4,5
Ett längre arbetsliv	-0,8	-1,3
Mer fritid	0,5	1,4
Ökad standard	0,9	2,9
Lägre inträdesålder	-0,4	-0,5
Högre utträdesålder	-0,4	-0,9
Förbättrad integration	-0,4	-0,4
Högre jämviktsarbetslöshet	0,3	0,4
Högre sysselsättningsgrad	-0,2	-0,3
Högre produktivitet i offentlig sektor	-0,4	-1,0
Förbättrad hälsa	-0,1	-0,4

Anm.: S1 är -1,6 och S2 är -3,9 procent av BNP i grundscenariot. Positiva värden anger en försämring av hållbarheten medan negativa värden anger en förbättring.

Källa: Egna beräkningar.

Table 3.5: Results of the S2 indicator

	S2	<i>IBP</i>	<i>LTC</i>	INW
BE	7.4	1.0	6.4	-641.1
BG	2.8	0.5	2.3	-125.7
CZ	5.5	1.7	3.8	-352.3
DK	2.6	0.9	1.7	-202.8
DE	1.4	-1.0	2.4	-39.5
EE	1.2	0.5	0.7	-41.6
ES	4.8	2.9	1.9	-350.9
FR	1.6	0.6	0.9	-108.9
IT	-2.3	-3.0	0.7	179.6
CY	8.2	2.8	5.4	-593.0
LV	-0.7	0.7	-1.5	84.4
LT	4.7	0.9	3.8	-242.3
LU	9.7	1.2	8.5	-765.9
HU	0.5	0.1	0.3	0.8
MT	5.8	1.0	4.9	-328.1
NL	5.9	2.0	4.0	-412.7
AT	4.1	0.5	3.6	-248.7
PL	1.5	0.4	1.1	-52.5
RO	3.7	0.1	3.6	-165.7
SI	7.6	1.1	6.6	-412.2
SK	6.9	1.8	5.1	-435.6
FI	5.8	0.9	4.9	-341.3
SE	1.7	-1.0	2.7	-89.2
UK	5.2	2.6	2.6	:
EU	2.6	0.5	2.2	-115.1
EA	2.1	0.0	2.1	-142.2

Source: Commission services.

Högre sysselsättning är central för att finansiera den framtida "välfärden"

- Tidigare inträde på arbetsmarknaden
- Senare utträde
 - lägsta pensionsålder
 - ålder för avgångsskyldighet
 - ålder då rätten till a-kassa m m upphör
 - ålder för garantipension
 - ålder avtalspensioner
- Inte för generös arbetslöshets- och sjukförsäkring
- Bättre matchning
- Större lönespridning i botten av fördelningen

Men sänkta trösklar genom **jobbskatteavdrag** fungerar inte

- Troligen effektiv metod att öka sysselsättningen
- Men **självfinansieringsgrad** på 20-30 procent innebär att skatteintäkterna minskar
 - ökade skatteintäkter genom fler i arbete kompenserar inte för den direkta minskningen av skatteintäkterna

Lisa Laun: Ifau-studie av det dubbla jobbskatteavdraget för 65+

- Jämförelse av sysselsättningsutveckling mellan dem som blir 65 i november/december år $t-1$ och dem som blir 65 i januari/februari år t
 - bara den förra gruppen får det dubbla avdraget år t
- Effekter går inte att skilja från effekten av lägre arbetsgivaravgifter
- 1,5 procentenheter högre sysselsättningsgrad och 4,9 procent högre sysselsättning
- Självfinansieringsgrad 13 procent om **halva** sysselsättningseffekten från jobbskatteavdraget
- Självfinansieringsgrad 70 procent om **hela** sysselsättningseffekten från jobbskatteavdraget
- Förmodligen större effekt på äldre av jobbskatteavdrag än på yngre
 - lättare stanna kvar i arbete än få arbete om man saknar det
- Oklart hur mycket som är nya arbeten och hur mycket som är undanträngning

Mer samhällsekonomiskt effektivt skattesystem kan ge både högre produktion och större skatteintäkter

- Återinför enhetlig moms
 - optimal beskattningsteori säger att skatterna ska vara lägst där priskänsligheten är störst och högst där aktiviteter är komplement till fritid
 - låg moms på livsmedel och på kulturevenemang, böcker, skidliftar bryter mot denna princip
- Beskatta förädlingsvärdet i finanssektorn
- Ta bort värnskatten och återinför fastighetsskatten
 - neutralitet mellan olika typer av placeringar
 - optimala beskattningshänsyn
 - osäkert om värnskatten ger några nettointäkter
 - starkare argument emot värnskatten idag än på 1990-talet (starkare utbudseffekter, internationell konkurrens om högutbildade)
- Har 3:12-reglerna blivit för generösa så att de medger för mycket inkomstomvandling?
- Återinför enhetliga arbetsgivaravgifter, det vill säga ta bort den generella sänkningen för ungdomar

Phelps-Sadka-argumentet emot höga marginalsatser för de högsta inkomsttagarna

- Se på dem som tjänar allra mest
- Sänk marginalsatzen till noll **enbart** för inkomster över den högsta tidigare nivån
- Då blir det lönsamt för höginkomsttagarna att arbeta mer
- Samtidigt betalar de lika mycket skatt som tidigare
- Detta är en **paretooptimal** förändring
- Mindre extrem variant: sänk marginalsatzen för inkomster över den tidigare högsta inkomstnivån
 - mer lönsamt för höginkomsttagarna att arbeta mer
 - samtidigt ökar skatteintäkterna och kan finansiera ökade transfereringar/offentlig konsumtion för låginkomsttagare
- Mycket lättare i teorin än i praktiken
- Men resonemanget har ändå ett budskap
- Olyckligt med avtrappat jobbskatteavdrag för höginkomsttagare